

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΤΗΣ ΤΑΝΤΑΣ

Ὅπως εἰς πᾶσαν χώραν καὶ παρὰ πάσῃ φυλῇ, οὕτω καὶ ἐν Αἰγύπτῳ διατηρεῖται ἀπὸ ἐποχῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπομεμακρυσμένων, πλῆθος ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων εἰς τὰς ὁποίας ἀφορμὴν ἔδωκαν ἡ θρησκεία, ἡ ἱστορία ἢ καὶ ἀπλῶς τὰ ἐπιτόπια ἔθνη καὶ ἔθιμα. Οὕτω ὑπάρχουσιν ἀπειράριθμοι πανηγύρεις ἀγίων, ὅχι μόνον γενικῶς τῆς χώρας ὅλης ἀλλὰ καὶ ἐκάστης φυλῆς καὶ πόλεως, ἀκόμη δὲ καὶ συνοικίαι, ἐορταὶ ἀναμνηστικαὶ μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ὁμῶς τερατωδῶς παρεμόρφωσεν ἡ παράδοσις εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀνακαλύπτηται κἂν ἡ ἱστορικὴ των ὑπόστασις μέσῳ τῶν θρύλλων καὶ τῶν τερατολογιῶν, ἐπίσης δὲ νὰ ἄγονται εἰσέτι καὶ ἐορταὶ πηγάζουσαι καθαρῶς ἐκ τῶν διαφόρων ἐθίμων, τόπου εἰς τὸν ὁποῖον συνεμίγησαν καὶ συνεχωνεύθησαν ἀπ' αἰώνων ἤδη καὶ μέχρι σήμερον φυλαὶ καὶ ἔθνη διάφορα.

Εἰς πάσας ὁμῶς ταύτας τὰς ἐορτάς καὶ τὰς πανηγύρεις ὁ θέλων ἐξ αὐτῶν νὰ κρίνῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ, ἀνακαλύπτει εὐχερῶς τὴν ἐμφυτον εἰς τὸν Αἰγύπτιον βαρυκαρδίαν καὶ μελαγχολίαν. Εἰς τὰς πανηγύρεις ὅπου ἡ εὐθυμία ἐξωθεῖ εἰς ὄργια, ἐπιπλέει τι τὸ μελαγχολικὸν καὶ σχεδὸν θλιβερόν, ζῶν δὲ μόνον προσδίδει εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐορτάς ὁ φανατικὸς μυστικισμὸς τῶν ἱερωμένων καὶ τῶν θρησκολήπτων.

Ὁ Αἰγύπτιος — τὸν ὁποῖον ἴδιον δημοτικὸν ᾄσμα ἀποκαλεῖ «ὁ αἰωνίως δυστυχὴς ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς» — ὁ πραγματικῶς ἀπόκληρος αὐτὸς τῆς φύσεως, ὁ δουλεύων σχεδὸν αἰωνίως δὲν κατώρθωσε νὰ ἐθισθῇ πρὸς τὴν ἀτυχίαν του. Φιλόσοφος ἐκ φύσεως καὶ ἐκ τῆς τύχης τῆς φυλῆς του, διατηρεῖ ὁμῶς πάντοτε εἰς τὸ στόμα πικρὸν τὸν σίελον τῆς ἀθυμίας καὶ κλισθάνεται εἰς τὴν καρδίαν του ἐπικαθημένην τὴν ἀπογοήτευσιν.

Καὶ τὸν χαρακτῆρα του αὐτόν, οὐδαμοῦ δύναται τις νὰ ἐκτιμήσῃ καλλίτερον ἢ εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, ὅπου καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς

ομηγύρεως καὶ ἡ λατρεία τῆς γυναικὸς καὶ ἡ παράδοσις πρὸς τὸν οἶνον καὶ πρὸς τὴν κραιπάλην, διερμηνεύονται διὰ στίχων ἐντόνου μελαγχολίας καὶ σχεδὸν ἀπογοητεύσεως.

Τὴν μελαγχολίαν ταύτην καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν τὴν σύρει καὶ εἰς τὰς ἐορτάς του ὡς βαρὺ φορτίον τοῦ ὁποίου δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ.

Ὁ Γκλένσσε λέγει κάπου « Ἡ εὐθυμία του εἶναι πλαστὴ καὶ νομίζει τις ὅτι ἡ μόνη ἄκρως φυσικὴ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν ἔδει πάντοτε νὰ εὐρίσκηται εἶναι ἡ νοσηρὰ καταληψία τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χαοῦ. Δὲν ἤξεύρει σχεδὸν νὰ ἐορτάσῃ. ἄγνοεῖ τί εἶναι εὐθυμία, εἶναι ἀνίκανος νὰ σχεδιάσῃ μίαν ἐορτήν ».

Τῷ ὄντι δὲ οἱ νομίζοντες ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν ἀναζωογονουμένην ἐν Αἰγύπτῳ μίαν φαντασμογορικὴν ἐορτήν τῶν « χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν » ἢ ὅτι θὰ ἠμποροῦσε ποτὲ νὰ προβάλῃ εἰς τὰ ὄμματά των, μία τῶν περιφάρμων ἐκείνων πανηγύρεων αἱ ὁποῖαι ἐδόξασαν τὰς αὐλὰς τῆς Περσίας, πλανᾶται. Ὅλα ἐκεῖ κάτω διεξάγονται κατὰ τρόπον πρωτογενῇ καὶ οἱ θαυμάσιοι τοῦ Καίρου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας κῆποι, ὅσας ἀπόπειρα ἐγένετο νὰ φωταγωγηθῶσι τὸ ἑσπέρας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ μεγάλου τινος τῆς χώρας γεγονότος, ἐφωταγωγήθησαν κατὰ τρόπον ἐντελῶς ἀκαλαίσθητον καὶ ἀνάξιον.

Καὶ βαίνει ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ αὐξάνουσα ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῶν ἐορτῶν καὶ ἐγκαταλείπονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν λήθην αἱ πανηγύρεις καὶ ἀφίεται μόνον ὁ ὄχλος νὰ διατηρῇ πενιχρῶς καὶ πτωχῶς τὴν ὡραιότητα « Ἐορτὴν τῶν ἀνθέων » καὶ τὸ γραφικώτατον καὶ περίεργον μνημόσυνον τῶν νεκρῶν.

Τοῦτο ἀναμφισβητήτως εἶναι ζημία. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῷ κόσμῳ χώρα ἣτις ἔπρεπε νὰ καλλιεργήσῃ τὰς ἐορτάς καὶ τὰς πανηγύρεις ὡς ἀναγκαιὸν ἀντιστήκωμα τῆς βαρυθυμίας τοῦ λαοῦ αὐτῆς, αὕτη εἶναι ἡ Αἴγυπτος. Δυστυχῶς αἱ Κυβερνήσεις σπανιώτατα ψυχολογοῦσιν ἐπὶ τῶν λαῶν τῶν ὁποίων τὰς τύχας διευθύνουσιν.

Μία τῶν ἐπισημοτέρων καὶ μεγαλειτέρων ἐορτῶν τῆς νεωτέρας Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ἡ πανήγυρις τῆς Τάντας, τὸ περίφημον Μοῦλετ, τὸ ὁποῖον ἤδη βαίνει βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς πρὸς τὴν παρακμὴν του.

Ἡ πανήγυρις αὕτη ἀκριβῶς συνδυάζουσα τὸν θρησκευτικὸν ἀλλὰ καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα, ἔλκουσα τὴν καταγωγὴν της ἐκ τοῦ μεγάλου ἱστο-

ρικού γεγονότος τὸ ὁποῖον ἐσημείωσε μίαν ἐξαιρετικὴν ἐποχὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Αἰγύπτου, παρελκηθεῖσα ὁμῶς καὶ οἰκαιοποιηθεῖσα ὑπὸ τῆς θρησκείας, ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ἐξαιρετικῆς προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν μεγάλων τοῦ τόπου θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν κατὰ καιροὺς διοικητῶν τῆς Αἰγύπτου.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κεδίβου Μεχάμετ-᾽Αλη, ἡ ἐορτὴ αὕτη προσέλαβεν ἐξαιρετικὴν λαμπρότητα. Ἐπὶ Ἰσμαήλ ὁμῶς ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ καὶ ἤδη ἀπέχει παρασάγγας ὅλους τῆς πρώτης αὐτῆς ἐπισημότητος.

Εἶπον ἤδη ὅτι ἡ ἐορτὴ αὕτη ἔχει ἱστορικὴν τὴν καταγωγὴν.

Τῷ ὄντι εἶναι γνωστὴ ἡ ἐννάτη μεγάλη σταυροφορία, τῆς ὁποίας ἡγήθη ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ὁ Εὐσεβής, καὶ εἶναι ἐπίσης γνωστὴ ἡ αἰκτρά τύχη τῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον κατελθόντων σταυροφόρων ὧν καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς συνελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἐφυλακίσθη ἐν Μανσούρχ. Ἡ ἱστορία τῆς σταυροφορίας ταύτης παρουσιάζει βεβαίως ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, δὲν θὰ διατρίψω ὁμῶς εἰς τὴν ἐνταῦθα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐορτὴν τὴν ὁποίαν περιγράφω, διότι φρονῶ ὅτι εἰς πᾶσαν ἱστορίαν τῶν σταυροφοριῶν, δύναται ὁ ἐπιθυμῶν νὰ εὕρῃ πληρεστάτας πληροφορίες.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεζήτησα, ὅταν εὐκαιρία μοι ἐδόθη πρὸς τοῦτο, ἦτο νὰ συναθροίσω τοὺς περὶ τὸ μέγα τοῦτο ἱστορικὸν γεγονὸς γεννηθέντας καὶ δημιουργηθέντας θρύλλους τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ποιήσεως, ἀληθῶς περιεργοτάτους.

Σεβαστὸς Αἰγύπτιος ἱερεὺς εὐηρεστήθη νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν μελέτην ταύτην.

Κατὰ τὰς θρησκευτικὰς λοιπὸν παραδόσεις καὶ τοὺς λαϊκοὺς θρύλλους, οἱ Φράγκοι μυριάδων στρατὸν ἀποτελοῦντες κατῆλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον ὅχι ὅπως δι' αὐτῆς διερχόμενοι διευθυνθῶσιν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἀλλ' ἀπλούστατα ὅπως κατακτήσωσι τὴν Αἴγυπτον. Ὁ τότε Καλίφης τῆς Αἰγύπτου ἐξέπεμψε εἰς τὰ πέρατα τῆς χώρας τοὺς κήρυκας καλῶν πάντα πιστὸν εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐπιδρομέων, πραγματικῶς δὲ πολυάριθμος στρατὸς συνηθροίσθη καὶ περιέκλεισε τοὺς Φράγκους εἰς τὴν εὐρείαν πεδιάδα Τάντας καὶ Μανσούρας. Αἱ μάχαι ἀπέβαινον ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτοὶ οἱ μεγάλοι θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ ἡγοῦντο τοῦ στρατοῦ, καὶ ὁ διάσημος Σαῖτ-Μπέντοβι ἀναφέρεται ὡς ὁ κυριώτερος ἥρωας τῆς ἐνδόξου ἐκείνης ἐποχῆς.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι μίαν νύκτα γυναῖκες τῆς Νουβίας εἰσεχώ-

ρησαν εἰς τὸ Φραγκικὸν στρατόπεδον ἐπὶ σκοπῇ διαρπαγῆς. Οἱ Σταυροφόροι ἐννοήσαντες τὰς γυναῖκας ἐπετίθησαν κατ' αὐτῶν, τὰς ἐκράτησαν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἀφ' οὗ ἐκόρεσαν τὰς ὀρμάς των τὰς κατέπεισαν νὰ καλέσωσι καὶ ἄλλας ἐκ τῆς Νουβίας ὅπερ καὶ ἐγένετο. Μετ' οὐ πολὺ τόση ἦτο ἡ κραιπάλη καὶ τοιαῦτα τὰ ὄργια τὰ ὅποια ἐγένοντο εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Σταυροφόρων, ὥστε ἀσθένειαι εἰσέλασαν ἄγριως, οἱ στρατιῶται ἀπώλεσαν τὴν προτέραν των βώρην καὶ τὸ μένος καὶ ἡ ἥττα ἐπῆλθε καταστήσασα αὐτοὺς τελείως ὑποχειρίους τῶν Ἀράβων. οἵτινες ἠγμαλώτησαν καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Λουδοβίκον τὸν Εὐσέβη.

Ὁ Λουδοβίκος μετεφέρθη μετὰ τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Μανσοῦραν, ὅπου διασώζεται εἰσέτι ἡ οἰκία ἣτις ἐχρησίμευσεν ὡς δεσμωτήριον.

Ἡ λαϊκὴ παράδοσις διασώζει τὴν μνήμην καὶ ἑνὸς τροβαδούρου, ὁ ὁποῖος ἐπολέμησεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Πιθανῶς οὗτος εἶναι ὁ περίφημος Μπερτρὰν ὁ διάσημος διὰ τοὺς ἔρωτάς του καὶ τὰ ὠραία του λυρικά ᾄσματα.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ἐνάτης σταυροφορίας ἡ ὅποια ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ θεσπισθῇ ἡ πανήγυρις τῆς Τάντας. Ἡ παράδοσις δὲν διασώζει οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ Καλίου οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Βεδουίνων, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἥρωας τοῦ πολέμου τούτου. Εἰς τὴν παράδοσιν τῶν χρόνων τὰ δύο ὀνόματα ἐξελείφθησαν ἀπὸ τὴν μνήμην τοῦ λαοῦ. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα τοῦ Καλίου διέσωσεν ἡ ἱστορία. Ἀπέμεινεν ὁμῶς καὶ ἀπομένει ἄγνωστος — τοῦλάχιστον καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω — ὁ Σαῖτ-Μπέντοβι, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἴσα δικαιώματα ἐν τῇ ὑστεροφημίᾳ.

Λαϊκὸν ᾄσμα τοῦ ὁποῖου ὀλίγιστοι στίχοι διασώζονται, διατηρούμενον ἀκόμη εἰς τὴν μνήμην τῶν πρεσβυτέρων ἀναμειγμένον ὁμῶς μετὰ διαφόρων ἄλλων ἀποσπασμάτων ἡρωϊκῶν ᾄσμάτων καὶ συγχεόμενον πρὸς τὸν ἀπόρητον κύκλον τῶν μύθων τοῦ Ἀμειζίν, περιέχει σχεδὸν πάσας τὰς λεπτομερείας ταύτας τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἀνέφερον.

Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος ἐγεννήθη ἡ περίφημος πανήγυρις, τὴν ὁποίαν παρέλαβε καὶ υἱοθέτησεν ὁ κληρὸς συνεορτάζων ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Σαῖτ-Μπέντοβι, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἡρωϊκῆς του ἐκείνης νίκης κατέκτησε περιφανῇ θέσιν εἰς τὸν Μωαμεθανικὸν παράδεισον.

Καὶ ἤδη ἄς περιγραφῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἤγετο ἡ πανήγυρις αὕτη.

Λέγω ἤγετα διότι ὡς προέλαβον νὰ εἶπω ἤδη, ἡ πανήγυρις αὕτη ἀπώλεσε πολὺ ἐκ τῆς προτέρας τῆς λαμπρότητος.

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς δευτέρας ἐβδομάδος τοῦ Αὐγούστου, ἡ εὐρεία πεδιάς τῆς Τάντας κατελαμβάνετο ὑπὸ πληθὺς προσκυνητῶν ἐκ πάσης γῆς Αἰγύπτου. Σκηναὶ μελαναὶ ἐκάλυπτον τὸ εὐρὺ πεδῖον καὶ ὑπὸ τὰς σκηνάς συνωθεῖτο πλῆθος ἀπειρον καὶ πολυάριθμα ζῶα, τὰ ὅποια ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξεπαιοῦντο εἰς τοὺς πανταχόθεν συρρέοντας ἐμπόρους. Ἡ φήμη τῆς πανηγύρεως ἐπεκταθεῖσα μέχρι τῆς Νουβίας καὶ σχεδὸν τῆς Ἀβυσσηνίας προεκάλει τὰ πλήθη τῶν φανατικῶν τὰ ὅποια ἔσπευδον ἐκεῖ, ἀψηροῦντα τὸν καύσωνα καὶ τὴν ὑγρασίαν ἵνα τύχωσιν ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ ἵνα ἐξασφαλίσωσι τ' ἀγαθὰ τοῦ Παραδείσου.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς εὐρείας πεδιάδος διατηρεῖται ὁ τάφος τοῦ περιφήμου Σαῦτ-Μπέντοβι, ἐπὶ τῆς θέσεως ἐν ἣ κατὰ παράδοσιν σφαλεράν εἶχε φονευθῇ, μεγαλοπρεπὲς δὲ τέμενος εἶχεν ἀνεγερθῇ πρὸς τιμὴν του.

Κυρίως αἱ ἐορταὶ διήρκουν τρεῖς ἡμέρας. Πολὺ πρὶν ὅμως ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται τὰ πλήθη τῶν προσκυνητῶν, οἱ ἱερεῖς τοῦ τεμένους προέβαινον εἰς εὐχὰς καὶ εἰς ἱεροτελεστείαις ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐχρηματίζοντο καὶ χάρις εἰς τὰς ὁποίας τὰ πλούτη τοῦ τεμένους ἠϋξάνον καταπληκτικῶς.

Μεταξὺ τῶν προσκυνητῶν ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι αἱ πλείσται γυναῖκες ἦσαν γυναῖκες ἐλευθέρων ἡθῶν ὅλων τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐπαρχιῶν. Αἱ γυναῖκες αὗται παρεδίδοντο ἀναφανδὸν εἰς τοὺς προσερχομένους καὶ ὁ εὐρὺς ἐκεῖνος χῶρος ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀχανέστερον πεδῖον διαφθορᾶς τὸ ὅποιον ἐδημιούργησαν αἱ συνήθειαι. Καὶ εἶναι βεβαίως φυσικὸν καὶ δεδικοιολογημένον τοῦτο ὡς ἐκ τῆς συρροῆς καὶ πρὸ πάντων προσδοκίας μεγάλων κερδῶν ἐκ μέρους τῶν πάντοθεν προσερχομένων ἐμπόρων. Φαίνεται ὅμως μᾶλλον ὅτι τοιοιτοτρόπως διαίωνίζετο ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐκδρομῆς τῶν γυναικῶν τῆς Νουβίας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Σταυροφόρων καὶ ἡ διὰ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ὑποβηθηθεῖσα καταστροφή τῶν ἐπιδρομέων Φράγκων. Οὕτω ἐξηγεῖ ἄλλως τε τὸ φαινόμενον καὶ ὁ Ἀβᾶς Γκριμῶ, ὁ ὅποιος λέγει ὅτι δὲν παρεδίδοντο εἰς τὸν τυχόντα μόνον αἱ κοιναὶ γυναῖκες ἀλλὰ καὶ αὗται αἱ ἐγγαμοὶ γυναῖκες τῶν προσκυνητῶν, προσέτι δὲ καὶ ὅτι οὐδὲ εἰς τὰς παρθένους κατελογίζετο ἀτιμία ἂν ἀπεδεικνύετο ὅτι κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Τάντας ἐθυσίαζον τὴν παρθενίαν αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ παραδοξώτερον ἔθιμον τῆς μεγάλης ταύτης πανηγύρεως εἶναι τὸ ἐξῆς:

Κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς ὁ ἀμέσως πρῶτος ἐπιζῶν ἀπόγονος τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ τῶν Βεδουίνων, ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἣτις κληρονομικῶς δικαίωματι κατεῖχε τὸ τέμενος, ἐξέρχεται τοῦ ναοῦ ἐπιβαίνων θυμοειδοῦς ἵππου καὶ ἀκολουθούμενος ἐπίσης ὑπὸ ἐρίππων τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Οἱ προσκυνηταὶ ἐπιπτον πρηνεῖς κατὰ γῆς καὶ τοιουτοτρόπως ἡ πεδιάς ἐκαλύπτεται ὑπὸ σωμάτων. Ὁ ἐρίππος ἀπόγονος τοῦ Σαῖτ-Μπέντοβι ἐξώρμα καταπατῶν τοὺς οὕτω κατακεκλιμένους, οἱ ἀκόλουθοί του ἐπραττον τὸ αὐτὸ καὶ μετὰ ταχεῖαν ἀλλ' ἀγριωτάτην περιπλάνησιν ἀνὰ τὴν πεδιάδα ἐπέστρεφον εἰς τὸ τέμενος. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ὅπλαί τῶν ἵππων κατεθρυμμάτιζον κεφαλὰς, διερήγνυνον κρανία, ἐξώρυττον ὀφθαλμούς, ἐστρέβλουν χεῖρας, κατέκοπτον πόδας! Κατὰ ἑκατοντάδας καὶ ἴσως κατὰ χιλιάδας ἠρίθμοῦντο τὰ θύματα, ἐνθουσιῶντα ὅμως ἐκ τῶν κακώσεων τούτων αἰτίνες τοῖς ἐξησφάλιζον τὸν Παράδεισον!

Ἡ ἐπιούσα ἀφιεροῦτο εἰς τὴν περιφορὰν τῶν θυμάτων. Οἱ νεκροὶ ἐνεταφιάζοντο μετὰ μεγάλων τιμῶν, οἱ στρεβλωθέντες ἐξετίθεντο εἰς κοινὴν θέαν συναθροίζοντες μακαρισμοὺς καὶ χρήματα. οἱ μὴ εὐνοηθέντες ὑπὸ τῆς τύχης συνῆγον τὰς ἀποσκευὰς των, ἀναμένοντες τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Τὸ βαρβαρώτατον τοῦτο ἔθιμον ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου κατηργήθη εὐτυχῶς ἑνωρίς. Ἡ ἀνάμνησις του μόλις σώζεται εἰς τὴν μνήμην τῶν φανατικωτέρων πρεσβυτῶν οἱ ὁποῖοι κλαίουσιν διότι παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτὴ ἡ εὐδαίμων ἐκείνη ἐποχὴ καθ' ἣν τόσον εὐχερῶς ἐξηγοράζετο καὶ ὁ οὐράνιος Παράδεισος τοῦ Μωάμεθ ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπίγειος τῆς ἀργίας καὶ τῆς ἐπαιτείας.

Ἦδη ὥς εἶπον τίποτε σχεδὸν ἐξ ὅλων τούτων δὲν σώζεται. Συρρεῖ πάντοτε εἰς τὴν εὐρείαν πεδιάδα τῆς Τάντας ποικίλον πλῆθος καὶ παρέχεται εὐρυτάτη ἀφορμὴ πρὸς ἐσχάτην καὶ ἀνεπιφύλακτον διαφθοράν, εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἐξέρχεται πλέον ὁ ἀπόγονος τοῦ Σαῖτ-Μπέντοβι διὰ νὰ πατήσῃ ἄγριος ἐπὶ ἀνθρωπίνων σωμάτων.

Τὸ μόνον παράδοξον ἔθιμον τὸ ὁποῖον διασώζεται εἰσέτι εἶναι μία περίεργος μετάθεσις τῶν Ἀπόκρεω ἐν πλήρει θρησκευτικῇ ἐορτῇ. Εἰς τὸ τέμενος διεσώζετο ὡς περιουσία αὐτοῦ μία θαυμασία συλλογὴ πανοπλιῶν

τῶν σταυροφόρων τῆς ἐνάτης σταυροφορίας. Ὁ Ἀββᾶς Γκριμὼ ὑπελόγι-
ζεν ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὁ τέλειος ἐξοπλισμὸς πεντακοσίων τοῦλάχιστον
ἀνδρῶν. Τὰς πανοπλίας ταύτας ἐφόρουν οἱ ἐν τῇ ναῷ καὶ ἐξήρχοντο εἰς
ἐπίσημον παρέλασιν διὰ μέσου τοῦ πλήθους τῶν προσκυνητῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος αἱ πανοπλίας περιορίσθησαν
εἰς ἑκατὸν μόνον. Φαίνεται ὅτι οἱ περιβαλλόμενοι ταύτας ἐφρόντιζον
μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐορτῆς νὰ τὰς ἐκποιῶσιν εἴτε ἐν συνόλῳ εἴτε κατὰ
τμήματα καὶ τοιουτοτρόπως ἐπαισθητὴ ἐλάττωσις ἐπῆλθεν εἰς τὸν θαυ-
μάσιον ἐκεῖνον πλοῦτον.

Ἦδη αἱ πανοπλίας μόλις εἶναι δώδεκα ἢ καὶ ἑνδεκα. Ταύτας φέρου-
σιν ἀκόμη κατὰ τρόπον κωμικώτατον οἱ φανατικοὶ συντηρηταὶ τοῦ
τεμένους. Οὕτω ὁ θώραξ ὁ φολιδωτὸς ἐνὸς σταυροφόρου τοποθετεῖται
εἰς τὴν ράχην τοῦ Αἰγυπτίου προσκυνητοῦ, ἡ περικεφαλαία καλύπτει
τὴν κεφαλὴν ἐνὸς ἵππου, αἱ φολιδωταὶ περικνημίδες χρησιμεύουσι διὰ
τοὺς μελαφροὺς βραχίονας ἄλλου. Τὰ ἀκόντια καὶ τὰ δόρατα καὶ τὰ
ξίφη μόλις εἶναι εἰς τὴν θέσιν των καὶ θαυμάσιος πτεροθύσανος περικε-
φαλαίας ἐνίοτε προδένεται εἰς τὴν οὐρὰν καμήλου.

Ἐκ τῶν πωληθεισῶν πανοπλιῶν πλείστας ἐπρομηθεύθησαν κατὰ και-
ροὺς διάφοροι φιλίστορες καὶ φιλότεχνοι κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ
τοῦ Καίρου, καὶ διατηροῦσιν αὐτάς εὐλαβῶς εἰς τὰς οἰκίας των. Ἦδη
εὐτυχῶς ἀπηγορεύθη ἡ περιφορὰ τῶν ἀπομεινάντων μαρτυρίων τῆς ἐπο-
χῆς καὶ οὕτω ἐὰν ἔχασεν ὀλίγον ἐκ τῆς γραφικότητός της ἡ ἐορτὴ κερ-
δίζει ὅμως ἡ ἱστορία, πολύτιμα καὶ δυσεύρετα λείψανα.

Λέγεται — ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδεμία ἀξιόπιστος μαρτυρία ὑπάρχει
καὶ μόνον ἡ παράδοσις φέρεται ὑπεύθυνος — ὅτι καὶ ὁμοίωμα τοῦ βασι-
λέως Λουδοβίκου περιεφέρετο εἰς παλαιολόγους χρόνους ἐν τῇ πανηγύρει
κινουὺν τὰ σκώματα καὶ τοὺς χλευασμοὺς τῶν προσκυνητῶν. Δυσκολεύο-
μαι ὅμως νὰ πιστεύσω τὴν παράδοσιν ταύτην, διότι ἤξεύρω ὅτι οἱ προ-
σκυνηταὶ οὐδεμίαν ἱστορικὴν γνῶσιν τῆς καταγωγῆς αὐτῆς εἶχον καὶ
ἐπομένως ἀδύνατον ἦτο νὰ κινήσῃ τὸν χλευασμὸν ἢ οἷονδήποτε ἄλλο
αἰσθημα αὐτῶν ἄγνωστον ὁμοίωμα.

Εὐτυχῶς οἱ φιλίστορες καὶ φιλεπιστήμονες τοῦ κόσμου ἤρχισαν ἐπὶ
τέλους νὰ ἐννοῶσιν ὅτι καὶ ἡ νεωτέρα Αἴγυπτος εἶναι ἀξία μεγίστης
προσοχῆς καὶ δύναται νὰ παράσχῃ πολυτιμοτάτην καὶ οὐσιαστικωτάτην

τροφήν εἰς ἐνδιαφερούσας μελέτας. Εὐτυχῶς κατενόηθη ὅτι διὰ τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον ἐγένοντο ἤδη ὑπεραρκοῦσαι ἐργασίαι καὶ ὅτι ἔχομεν σχεδὸν κατὰ βάθος καὶ κατὰ πλάτος πρὸ ἡμῶν ὁλόκληρον τὸν Αἰγυπτιακὸν πολιτισμὸν τῆς ἀρχαιότητος, ἐνῷ ἐν τῷ μεταξὺ ἀπόλλυνται καθ' ἑκάστην ἀνεπιστρεπτὴ πᾶσαι αἱ πληροφορίες αἱ ἀφορώσαι τὴν σύγχρονον Αἴγυπτον, τόπονπραγματικῶς πλούσιον εἰς παράδοξα.

Ἀργὰ ἐπομένως ἀλλὰ πάντοτε ἐγκαίρως ἤρχισε νὰ λαμβάνεται πρόνοια περὶ τῶν λειψάνων αὐτῶν τῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Αἰγύπτου.

Ἦδη ἐταιρεία διεθνῆς ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος τῆς συντηρήσεως καὶ περισώσεως τῶν λειψάνων τῆς Μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῆς Αἰγύπτου. Οὕτω ἰδρύεται ἐν Μανσούρᾳ μουσεῖον τὸ ὁποῖον θὰ περιλάβῃ τὰ ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σωζόμενα. Ἡ οἰκία εἰς τὴν ὁποίαν ἐφυλακίσθη ὁ Λουδοβίκος θὰ προφυλαχθῇ, αἱ πανοπλῖαι θὰ περισυλλεγῶσι, τὰ δισπαρμένα ἱστορικὰ κειμήλια θὰ κατατεθῶσιν εἰς τόπον ἀσφαλῆ καὶ ἀντάξιον αὐτῶν.

Καὶ τότε βεβαίως θὰ μελετηθῇ πληρέστερον καὶ ἐν ὅλαις αὐτῆς ταῖς λεπτομερείαις ἡ περίφημος πανήγυρις τῆς Τάντας.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ